

CARTA DE DRETS I DEURES DE LA CIUTADANIA EN LA CONVIVÈNCIA, LA PARTICIPACIÓ I LES RELACIONS AMB L'ADMINISTRACIÓ MUNICIPAL

APROVACIÓ DEFINITIVA: BOP 39 DE 14/2/2008

Preàmbul / Declaració d'intencions

El municipi és l'escenari de la nostra vida quotidiana, un espai proper i compartit on la trobada i el diàleg cara a cara són, alhora, fets inevitables i oportunitats per construir una societat veritablement democràtica. És per això que el nostre ordenament jurídic, d'ençà la restitució de les institucions democràtiques, situa el municipi en una posició clau pel que fa a l'articulació de la vida pública. Es tracta d'un reconeixement jurídic que, tanmateix, no sempre s'ha traduït en l'atorgament de les competències i del finançament adequats.

Tanmateix, els canvis legislatius que s'han anat produint als darrers anys han optat per reforçar i ampliar el rol dels municipis. Així, la legislació catalana, que fins ara havia posat l'èmfasi en el municipi com a ens d'organització territorial, farà un pas endavant amb el desplegament del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya, de 18 de juny de 2006. Segons l'Estatut, el "El municipi és... el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics." (Art. 86.1.) i, consegüentment, els "municipis tenen potestat normativa, com a expressió del principi democràtic en què es fonamenten, en l'àmbit de llurs competències i en els altres sobre els quals es projecta llur autonomia" (Art. 87.3.)

L'evolució que ha patit l'Estatut en aquest punt no és un cas aïllat. De fet, es tracta de canvis normatius que en reflecteixen d'altres que tenen un abast més gran, tant pel que fa a territori com pel que fa a continguts. A tota Europa els municipis, i especialment les ciutats, estan sotmeses a un seguit de canvis econòmics, demogràfics, socials i culturals que porten, inexorablement, a una modificació de les formes d'organització de l'esfera pública.

Aquest procés de canvi es pot sintetitzar en dos punts fonamentals: d'una banda, més diversitat entre les persones que comparteixen la ciutat, i de l'altra, més consciència de les persones pel que fa als seus drets i, en conseqüència, més exigència envers les administracions públiques que han de contribuir a garantir-los.

A les ciutats d'Europa creix la diversitat, en tots els sentits: diversitat d'orígens, de llengües i de pràctiques culturals, a causa dels moviments migratoris, diversitat de creences, per la llibertat de consciència i el pluralisme ideològic, diversitat de models de família, a causa d'una major autonomia dels individus, diversitat, en definitiva, d'opcions i d'estils de vida; una diversitat que és una font potencial de riquesa i, alhora, de conflictes, perquè no sempre és fàcil compaginar una multiplicitat de valors i d'interessos sobre aquest escenari compartit que és la ciutat.

En aquest context, les ciutats necessiten establir normes bàsiques per avançar cap a una convivència harmònica i productiva de la diversitat, cercant el punt d'equilibri entre la continuïtat i el canvi, entre la llibertat i la igualtat, entre la diferència i la cohesió. La ciutat de Manresa, emmarcada històricament en la cultura catalana, vol preservar aquest llegat i, alhora, enriquir-lo amb les aportacions de les persones i dels col·lectius que la configuren, per construir així una identitat que els seus ciutadans i ciutadanes puguin compartir.

Aplicant el principi democràtic, que comporta donar igual valor a totes les persones, la millor forma d'establir aquestes normes és partir del concepte de ciutadania, és a dir, de la persona com a titular d'un conjunt de drets, pel sol fet de ser persona, i, recíprocament, d'un conjunt de deures, pel sol fet de viure en comunitat. Els poders públics han d'actuar amb eficàcia per materialitzar els drets de les persones, però també és necessària una major consciència sobre els deures que hom té envers la societat de la qual forma part.

Aquesta és, justament, la intencionalitat de la Carta de Salvaguarda dels Drets Humans a la ciutat, aprovada per diverses ciutats europees el 18 de maig de 2000 i assumida per acord de Ple de l'Ajuntament de Manresa de 22 de febrer de 2005. En el seu text introductori, aquesta Carta sosté que "els drets humans són universals, indivisibles i interdependents, i que tots els poders públics són responsables de la seva garantia". En conseqüència, la "la bona administració de les ciutats exigeix el respecte i la garantia dels drets humans per a tots els (seus) habitants...". A més, els drets reconeguts en la carta són "garantits per les autoritats municipals, sense cap discriminació per color, edat, sexe o opció sexual, llengua, religió, opinió política, origen nacional o social o nivell d'ingressos".

En aquest punt cal recordar que el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya també reconeix un conjunt de drets i deures, els quals, a més "vinculen tots els poders públics de Catalunya i, d'acord amb la naturalesa de cada dret, els particulars". Per aquesta raó, "(l)es disposicions que dictin els poders públics de Catalunya han de respectar aquests drets i s'han d'interpretar i aplicar en el sentit més favorable per a llur plena efectivitat" (art 37.1.).

Més enllà d'aquest imperatiu legal, existeix una forta demanda social perquè els ajuntaments prenguin part activa en el desplegament i la realització dels drets i els deures de les persones que viuen i conviuen en cada entorn local concret, tal i com s'ha posat de manifest en el Projecte Educatiu de Ciutat de Manresa.

A Manresa hi ha tres àmbits essencials de l'esfera pública en els quals té molt sentit aplicar aquest enfoc:

- La convivència en l'espai públic.
- La participació.
- Les relacions amb l'administració (municipal).

Aquesta Carta té justament la finalitat d'establir un marc genèric que reguli la interacció de la ciutadania amb l'esfera pública a partir dels conceptes de dret i deure.

Pel que fa al primer àmbit, el de la convivència, la principal referència normativa és l'Ordenança Municipal sobre la Convivència Ciutadana, de 16 de juliol de 1990, que ha anat quedant obsoleta i mutilada per la derogació de blocs temàtics complets. En aquest punt la Carta vol posar les bases normatives perquè en un futur ben proper es puguin actualitzar i millorar els continguts de l'Ordenança.

Quant a la participació, existeix el Reglament de Participació Ciutadana, de 18 de març de 2002. Després de quatre anys d'aplicació s'ha constatat que és un instrument útil però millorable en dos sentits: pot ser més ambiciós pel que fa a l'accés a la informació i a la participació, i pot ser més senzill, flexible i eficaç pel que fa a la configuració dels òrgans permanents de participació. La Carta ha ser el punt de partida cap a aquest nou reglament de participació.

Finalment, en allò que respecta al tercer dels punts esmentats, fins ara l'Ajuntament de Manresa no s'ha dotat de cap norma que reguli les relacions de la ciutadania amb l'administració municipal. És necessari obrir el camí i dotar l'Ajuntament d'una regulació bàsica d'aquest àmbit, que serveixi de garantia per als ciutadans i d'estímul per a l'administració. És l'àmbit en què l'Ajuntament assumeix més compromisos. I no podia ser d'altra forma, tenint en compte que el Pla Estratègic Manresa 2015 demana, literalment, "la definició i aplicació d'un model de gestió municipal adaptat als nous escenaris socials, econòmics i institucionals, que permeti aplicar bones pràctiques pel que fa a l'eficiència, l'eficàcia, la participació i la responsabilitat social corporativa".

Capítol 1

Consideracions preliminars

Article 1

Àmbit i subjecte d'aplicació

1. En l'àmbit de les relacions entre persones, col·lectius, institucions i amb el propi medi urbà, aquesta Carta atorga a totes les persones que viuen a Manresa, així com a aquelles que hi conviuen per raons d'estudi o treball, els drets i els deures reconeguts en el seu articulat, sens perjudici dels que es derivin del seu desenvolupament o de la legislació vigent en la matèria.

2. Les persones jurídiques tenen els drets i els deures previstos en aquesta Carta per a tots aquells supòsits en què siguin susceptibles de ser-ne titulars.

Article 2

Límits, desenvolupament i actualització

1. Els drets i els deures establerts en aquesta Carta s'exerceixen dins els límits previstos per la legislació (general o sectorial) aplicable i vigent en cada moment.

2. Els drets i els deures establerts en aquesta Carta s'han de desenvolupar a través dels reglaments i les ordenances sectorials que siguin pertinents en cada cas.

3. En cas que la legislació autonòmica o Estatal reconegui nous drets no previstos en aquesta Carta, aquests passaran automàticament a formar part de la mateixa.

Capítol 2

Drets dels ciutadans i les ciutadanes

Article 3

Drets referits a l'ús dels espais públics i la convivència a la ciutat

1. Gaudir dels espais públics en condicions adients d'higiene, seguretat ambiental, sonoritat i tranquil·litat, així com fer ús del mobiliari urbà conforme al seu destí en condicions d'ornat i seguretat idònies.

2. Fer ús de les vies públiques destinades respectivament al pas i a la circulació de persones i vehicles, sense més obstacles ni dificultats que les expressament autoritzades en el marc de l'ordenació establerta.

3. Ser respectats en la manifestació pública de la pròpia identitat i creences, sempre que aquestes no siguin contràries als drets humans reconeguts a les declaracions de drets d'àmbit nacional i internacional, i s'exerceixin amb les autoritzacions adients a cada cas.

4. Gaudir en els espais privats d'uns estàndards de salubritat sonora, d'higiene i de respecte que assegurin la convivència i la tranquil·litat.

5. Fer ús dels serveis públics en les condicions de normalitat i amb els estàndards de qualitat que determini la legislació autonòmica i estatal.

Article 4

Drets referits a la relació dels ciutadans i les ciutadanes amb l'Ajuntament

1. Disposar d'accessos simples, clars i entenedors a les dependències municipals.

2. Rebre un tracte acurat i respectuós per part dels membres de la corporació i del personal adscrit als diferents serveis de l'Ajuntament.

3. Rebre els aclariments pertinents per tal de poder entendre bé les normes i els actes dictats per l'Ajuntament.
4. Utilitzar, d'acord amb la seva naturalesa i en condicions d'igualtat, els serveis públics municipals i accedir als aprofitaments comunals.
5. Identificar el personal al servei de l'Ajuntament que faci atenció a la ciutadania.
6. Utilitzar les llengües oficials de Catalunya, català i castellà, tenint en compte que, d'acord amb l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, el català és la llengua d'ús normal i preferent de l'administració municipal.
7. Utilitzar els mitjans electrònics en l'accés a la informació municipal, en la comunicació amb l'Ajuntament i en la tramitació dels procediments, inclosa l'obtenció de documents, sempre que tecnològicament sigui factible.
8. Tenir garantida la confidencialitat i la protecció de les seves dades personals i a la resta de drets que li concedeix la normativa de protecció de dades.
9. Accedir a l'oferta pública d'ocupació de l'Ajuntament en condicions d'igualtat.

Article 5

Drets referits a la tramitació per part de l'Ajuntament d'assumptes que afectin personalment

1. Conèixer l'estat de tramitació dels procediments en els quals tinguin la condició d'interessats i tenir accés als documents que contenen.
2. Identificar les autoritats i el personal al servei de l'Ajuntament sota la responsabilitat dels quals es tramitin els procediments.
3. Obtenir còpia registrada dels documents que es presentin a l'Ajuntament, aportats conjuntament amb els originals.
4. Formular al·legacions i aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència, que han de ser tinguts en compte per l'òrgan competent a l'hora de redactar la proposta de resolució.
5. No presentar documents no exigits per les normes aplicables o que ja es trobin en poder de l'Ajuntament o de la resta d'administracions públiques amb les quals l'Ajuntament de Manresa hagi signat un conveni d'intercanvi d'informació.
6. Obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposin en els projectes, actuacions o sol·licituds que es proposin realitzar.

7. Presentar reclamacions i interposar recursos contra els actes de l'administració.

Article 6

Drets referits a la participació en els afers públics del municipi

1. Ser electors i elegibles en les eleccions municipals, d'acord amb allò que prescriu la LOREG (Llei Orgànica del Règim Electoral General).

2. Participar en la gestió municipal, a través dels òrgans permanents de participació ciutadana i d'altres processos de participació vinculats a plans, programes o projectes municipals.

3. Exercir la iniciativa ciutadana.

4. Reclamar l'exercici de les potestats municipals reconegudes per la Llei al municipi, per tal que siguin sancionades les conductes que atemptin contra l'exercici dels drets reconeguts per la presenta Carta.

5. Exigir la prestació i, si fa al cas, l'establiment dels serveis públics municipals, quan la competència sigui municipal i de caràcter obligatori.

6. Demanar a les autoritats municipals que facin actuacions o adoptin acords d'interès social en matèria de les seves competències.

7. Dirigir-se per escrit a qualsevol autoritat o òrgan municipal per demanar aclariments sobre actuacions de l'Ajuntament o d'altres administracions. La petició ha de ser contestada en els terminis previstos per la Llei. Quan la petició faci referència a qüestions de competència d'una altra administració, el propi Ajuntament la derivarà a qui correspongui, i ho comunicarà al interessat.

8. Manifestar-se públicament.

9. Ser rebuts en audiència, amb petició prèvia, per les autoritats municipals.

10. Obtenir puntualment informació àmplia i objectiva sobre els assumptes i les activitats municipals.

Capítol 3

Deures dels ciutadans i les ciutadanes

Article 7

Deures dels ciutadans i les ciutadanes referits a l'ús de l'espai públic i a la convivència a la ciutat en general

1. Respectar la dignitat de totes les persones que viuen a la ciutat i el lliure exercici dels seus drets, fet que implica abstenir-se d'emprar qualsevol forma

de violència física, sexual i/o psíquica: insult, burla, molèsties intencionades, coacció, agressions o fets anàlegs.

2. Respectar els animals i les plantes, d'acord amb la legislació vigent.

3. Usar la via, espais, béns i serveis públics de conformitat amb la destinació per a la qual hagin estat establerts, evitant en tot cas accions que puguin generar situacions de risc o perill per a la salut i la integritat física de persones i béns.

4. Ajudar els infants i aquelles persones que, a causa d'una minusvalia física o psíquica, permanent o transitòria, tinguin problemes per desplaçar-se o orientar-se en l'espai públic. En casos greus, hauran de comunicar-ho als agents de l'autoritat, els quals es faran càrrec de la protecció de la persona i la restituiran als responsables de la seva tutela.

5. Respectar la tranquil·litat i els estàndards ambientals de convivència familiar o individual de la resta de ciutadans i ciutadanes, tot i desenvolupar-se en els espais privats.

6. Denunciar les actituds incíviques d'altres persones que atemptin contra els drets reconeguts en aquesta Carta.

Article 8

Deures dels ciutadans i les ciutadanes referits a les relacions amb l'Ajuntament de Manresa

1. Complir les obligacions que determinen les ordenances municipals i els bans dictats per l'Alcaldia.

2. Contribuir, mitjançant les prestacions econòmiques i personals legalment previstes, a la realització de les competències i la prestació dels serveis municipals.

3. Utilitzar els equipaments, els serveis i els procediments de l'Administració municipal de bona fe i evitant-ne l'abús.

4. Conèixer les dues llengües oficials de Catalunya.

5. Facilitar a les autoritats municipals les dades i la informació que els sol·licitin quan aquestes, justificadament, siguin necessàries per a la tramitació i el bon fi dels procediments administratius municipals.

6. Comparèixer davant de l'autoritat municipal quan siguin citats/des per disposició legal amb indicació del motiu de la citació.

7. Facilitar a l'Ajuntament la realització d'informes, inspeccions, actes d'investigació i dades veraces pròpies o de tercers, quan no afectin la intimitat o el secret professional, en els casos previstos per la llei o quan siguin

necessàries per desenvolupar competències o altres activitats municipals legítimes, en defensa dels interessos generals.

8. Subsanan i corregir les deficiències observades en les seves activitats quan l'Ajuntament, actuant d'acord amb la Llei, els ho demani.

9. Mantenir un tracte respectuós i correcte amb les autoritats i el personal que integra l'Ajuntament.

10. Identificar-se en les relacions administratives per mitjans electrònics amb l'administració municipal, quan aquestes així ho requereixin.

11. Custodiar els elements identificatius personals i intransferibles, utilitzats en les relacions administratives per mitjans electrònics amb l'Administració municipal.

Capítol 4

Deure de l'ajuntament de complir i garantir l'exercici dels drets dels ciutadans i les ciutadanes

Article 9

Principis d'organització i actuació de l'Ajuntament

Per tal de fer possible l'acompliment dels drets de la ciutadania referits als capítol 1, l'Ajuntament de Manresa, incloent-hi les empreses públiques municipals, s'organitzarà i actuarà a partir dels principis generals següents:

1. Servei a la ciutadania.
2. Simplificació administrativa.
3. Equitat.
4. Paritat.
5. No discriminació.
6. Accessibilitat.
7. Transparència.
8. Prevenció.
9. Suficiència pressupostària.
10. Eficàcia, eficiència i economia.
11. Avaluació i control.

12. Sostenibilitat.
13. Subsidiarietat.
14. Coordinació.
15. Transversalitat.
16. Cooperació.
17. Participació.
18. Impuls dels mitjans electrònics.
19. Confidencialitat, seguretat i protecció de dades.

Article 10

Establiment de normatives sectorials i d'un règim sancionador

1. En l'àmbit de les seves competències, l'Ajuntament establirà ordenances sectorials per regular d'una forma suficientment detallada els diferents aspectes que condicionen la convivència, la participació i les relacions amb l'administració.
2. En tots aquells casos en què es consideri necessari les ordenances establiran règims sancionadors que preveuran sancions econòmiques i, si s'escau, mecanismes alternatius per redimir la sanció, com ara formació i serveis a la comunitat.

Article 11

Actuació contra actes que vulnerin els drets d'altri

L'Ajuntament ha d'evitar, aplicant la normativa i amb els mitjans de què disposa, qualsevol acte individual o col·lectiu que pugui destorbar o impedir per mitjans il·lícits el desenvolupament de les iniciatives individuals o col·lectives, lícites, legítimes i, si és el cas, degudament autoritzades. Igualment ha d'evitar qualsevol actitud o pràctica que impedeixi a les persones exercir el dret a la intimitat, a la convivència ciutadana pacífica, a l'ús dels espais i béns públics o qualsevol altre dels drets i de les llibertats legalment reconegudes i garantides.

Article 12

Promoció de la convivència i el civisme

1. L'Ajuntament promourà la convivència i el respecte entre totes les persones, vetllant especialment perquè les diferències d'edat, sexuals, culturals, ètniques, religioses o polítiques no es converteixin en motius de discriminació, d'odi o d'agressió.

2. L'Ajuntament promourà els valors públics que ajudin a fonamentar la identitat col·lectiva i la cohesió d'una ciutat que és diversa i està sotmesa a una contínua transformació. A tal efecte es fomentarà el coneixement i el respecte pel patrimoni cultural i natural de Manresa, inclòs el català com a llengua pròpia, així com també un debat permanent que permeti actualitzar l'herència rebuda.

3. L'Ajuntament donarà suport a totes aquelles iniciatives que condueixin al coneixement mutu, a l'intercanvi d'opinions i a la solució pacífica i democràtica dels conflictes de convivència, sens perjudici de la interposició del corresponent recurs davant de la jurisdicció corresponent perquè, en darrer terme, prengui una decisió.

4. L'Ajuntament estimularà les actituds cíviques i solidàries de la ciutadania a la via i als espais públics, per tal que s'ajudi i es doni preferència a les persones més vulnerables per raons personals i/o socials.

Manresa, 30 de gener de 2008.

L'Alcalde, Josep Camprubí i Duocastella.

022008003681